

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Malmaskolan med fritidshem 2016/2017

Reviderad: 2017-04-21

Innehåll

INNEHÅLL

INTRODUKTION

VISION

DISKRIMINERINGSLAG (2008:567)

LAGENS ÄNDAMÅL OCH TILLÄMPNINGSSOMRÅDE (KAPITEL 1)

DE SJU DISKRIMINERINGSGRUNDERNA

GRUNDLÄGGANDE BEGREPP OCH DEFINITIONER

ALLAS LIKA VÄRDE – EN GRUNDLÄGGANDE MÄNSKLIG RÄTTIGHET

MÅLSÄTTNING FÖR MALMASKOLAN

SYFTE

DET FRÄMJANDE ARBETET - SKOLUTVECKLING

MEDVETANDEGÖRA

SKOLKULTUR: NORMER OCH ORDNINGSGREGLER

RASTVÄRDAR

MATSALEN

ATT UPPTÄCKA PROBLEM I ETT TIDIGT SKEDE

KOMMUNIKATION MED VÅRDNADSHAVARE

ANSVARSFÖRDELNING

REKTOR

PERSONAL

ELEVER

FÖRÄLDRAR/ VÅRDNADSHAVARE

FÖREBYGGANDE ARBETE

MALMASKOLAN

MALMASKOLANS FRITIDSHEM

KARTLÄGGNING

RUTINER VID KRÄNKNINGAR, HOT, TRAKASSERIER ELLER VÅLD

RUTINER VID AKUTA HÄNDELSER

ÖVRIG INFORMATION

FÖRBUD MOT REPRESSALIER

PRESKRIPTION

LÄNKAR

Introduktion

Diskrimineringslagen (2008:567) och skollagen (2010:800) har som ändamål att motverka diskriminering och kränkande behandling av barn och elever.

Diskrimineringslagen förtydligar och förstärker skolornas ansvar och ställer krav på ett aktivt och målinriktat arbete i syfte att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, ålder och könsöverskridande identitet eller uttryck.

Dessa lagar kräver även att alla skolor i Sverige har en plan mot diskriminering och annan kränkande behandling. Syftet med planen är att den tydligt ska visa vad som gäller på varje enskild skola då diskriminering, trakasserier eller annan kränkande handling inträffar. Det är viktigt att all personal, elever och föräldrar inom Bettna skola vet vem man kan vända sig till och hur man kan gå tillväga vid eventuell diskriminering, trakasserier eller annan kränkande handling. Målsättningen är att planen ska skapa en miljö fri från diskriminering, trakasserier och annan behandling.

I Likabehandlingsplan för Malmaskolan och skolans fritidshem inberäknas fritidshemmet i termen skola. I beskrivningen av det förebyggande arbetet har de båda verksamheterna varsin beskrivande text.

Vision

Vi vill att vår skola gestaltar och förmedlar respekt och tolerans för människors olikheter och alla människors lika värde. Vi vill att vår skola är en trygg miljö för våra elever där glädjen och delaktigheten främjar vänskap och förebygger kränkningar.

DISKRIMINERINGSLAG (2008:567)

Lagens ändamål och tillämpningsområde (kapitel 1)

1 § Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Denna lag tillämpas på utbildning och annan verksamhet som avses i skollagen.¹(1985:1 100)

De sju diskrimineringsgrunderna

- *Kön* – det biologiska kön som individen tillhör, omfattar även transsexuella.
- *Etnisk tillhörighet* – etnisk eller nationellt ursprung. Varje individ bestämmer själv sin etniska identitet.
- *Religion eller annan trosuppfattning* – omfattar t.ex. muslimer, kristna, buddister och ateister.
- *Sexuell läggning* - omfattar heterosexuell, homosexuell och bisexuell läggning.
- *Könsöverskridande identitet eller uttryck* - personer som vill uttrycka sin identitet på sätt som traditionellt tillhör det motsatta könet, t.ex. pojkar som sminkar sig och flickor som har snaggat hår.
- *Funktionshinder* - en varaktig funktionsnedsättning fysiskt, psykiskt, eller begåvningsmässigt som kan ha uppstått vid födseln, vid skada eller som förväntas uppstå senare i livet.
- *Ålder* - den biologiska ålder som individen uppnått.

---

¹ För arbetet med att främja likabehandling. SKOLVERKETS ALLMÄNNA RÅD 2006

GRUNDLÄGGANDE BEGREPP OCH DEFINITIONER

Diskriminering är ett övergripande begrepp för negativ eller kränkande behandling mot en individ eller grupp. Ett exempel på diskriminering kan vara när en lärare på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever. Diskriminering kan antingen vara direkt eller indirekt.²

Direkt diskriminering innebär att en elev missgynnas på grund av någon av diskrimineringsgrunderna - kön, etnisk tillhörighet eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Med begreppet missgynna avses att personen behandlas mindre förmånligt än en annan person behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats. Till exempel, rektor för en skola nekar en elev tillträde till en viss utbildning på grund av att han eller hon har en viss sexuell läggning.

Indirekt diskriminering innebär att en till synes neutral regel, bestämmelse eller förfaringsätt i praktiken missgynnar eller diskriminerar ett barn eller en elev. Ett exempel på när indirekt diskriminering kan ske i en skola är om ledningen och personalen bestämt att alla huvudbonader är förbjudna i matsalen. Automatiskt blir de elever som av religiösa skäl bär slöjor utestängda.

Trakasserier är en behandling som kränker ett barns eller en elevs värdighet och som kan knytas till någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier är diskriminering och kan ta sig uttryck i fysiskt, sexuellt, verbalt men också genom icke verbalt beteende, uppförande, eller bemötande. Exempel på trakasserier är nedlåtande kommentarer, nedsvärtningar, förlöjligande eller osynliggörande.³

Annan kränkande behandling är kränkning av en elevs värdighet som saknar koppling till en diskrimineringsgrund. En kränkande behandling kan vara fysisk, exempelvis en knuff. Den kan också vara verbal vilken innebär ett hot eller en svordom samt psykosocial vilket innebär utfrysning eller ryktesspridning.⁴

Mobbing är en upprepad negativ handling när någon eller några med avsikt försöker skapa obehag eller skada ett annat barn eller en annan elev.⁵

---

² För arbetet med att främja likabehandling. SKOLVERKETS ALLMÄNNA RÅD 2006

³ Barn- och elevskyddslagen i praktiken. RAPPORT 327, 2009. Skolverket

⁴ Förebygga främja diskriminering likabehandling i skolan. En handledning från JämO, DO, HO, HomO och BEO.

⁵ *Mobbing och våld i skolan*, Annika Hjelm, 2009. Skolverket

ALLAS LIKA VÄRDE – EN GRUNDLÄGGANDE MÄNSKLIG RÄTTIGHET

Alla barn och elever ska med tillförsikt och förväntan kunna gå till en skola präglad av trygghet och respekt. Trygghet och studiero är grundförutsättningar för barns och elevers utveckling och lärande. Skyddet mot diskriminering och kränkande behandling är med andra ord en fråga om människosyn, mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar. Lagstiftningen syftar till att värna om människors lika värde och allas rätt att bli behandlade som individer på lika villkor. I FN: s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna står det att

1 § Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap.

2 § Var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt. Ingen åtskillnad får heller göras på grund av den politiska, rättsliga eller internationella status som råder i det land eller det område som en person tillhör, vare sig detta land eller område är oberoende, står under förvaltarskap, är icke-självstyrande eller är underkastat någon annan begränsning av sin suveränitet.

FN: s barnkonvention bygger på rätten till lika behandling och utgår ifrån ett perspektiv där barnens bästa alltid ska komma i främsta rummet. Barnkonventionen talar om rätten till liv och utveckling, om rätten till inflytande och om rätten att få göra sin röst hörd⁶. All skollagsreglerad verksamhet skall utformas och genomföras i överenskommelse med dessa värderingar. Varje form av diskriminering eller annan kränkande behandling är otillåten och skall förhindras.⁷

---

⁶ Barn-och elevskyddslagen i praktiken. RAPPORT 327, 2009. Skolverket

⁷ För arbetet med att främja likabehandling. SKOLVERKET'S ALLMÄNNA RÅD 2006

Målsättning för Malmaskolan

- Vår skola ska vara en plats där alla, både elever och personal, har rätt att bli behandlade som individer på lika villkor.
- Vår skola ska vara fri från diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling både bland elever och bland personal. Alla ska känna sig trygga i skolan och på sin arbetsplats.
- Skolans personal har kunskap om diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling och reagerar snabbt på tendenser till sådana samt arbetar förebyggande.
- Skolans elever, personal och föräldrar känner till planen mot diskriminering och annan kränkande behandling och vet hur de ska agera och vart de ska vända sig när de upptäcker, upplever eller får kännedom om diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling i skolan.

Syfte

- Syftet med planen är att främja elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, samt sexuell läggning, funktionshinder, ålder och könsöverskridande identitet eller uttryck.
- Syftet med planen är att klargöra Malmaskolans inställning till diskriminering och att säkerställa att all personal, elever och föräldrar känner till hur man går tillväga vid eventuell diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling.
- Syftet med planen är att upptäcka och identifiera förtryckarstrukturer som kan leda till att elever eller personal diskrimineras, trakasseras eller kränks.
- Syftet med planen är att bidra till att skapa en lugn och trygg undervisning och arbetsmiljö för både elever och personal.

Det främjande arbetet - skolutveckling

Medvetandegöra

En stor del av det främjande arbetet handlar om att medvetandegöra elever/personal om skolans förhållningssätt och hur vi bemöter och behandlar varandra. Det innebär också att lärare och personal på skolan alltid ska vara goda förebilder.

Ett första steg i det främjande arbetet är att implementera denna plan bland elever, personal och vårdnadshavare.

Klassrummet bör vara ett forum för kontinuerliga samtal om attityder, värderingar och relationer. Vi strävar efter att ha ett normkritiskt tänkande där vi ifrågasätter rådande normer. Klassrummet är också en plats där alla elever synliggörs och blir sedda.

Skolkultur: normer och ordningsregler

Våra skolor arbetar även förebyggande mot kränkande handlingar genom att ha få men tydliga regler. Ordningsreglerna syftar till att förebygga kränkningar och bidrar till att skapa en tryggare miljö. Därför ska också varje vuxen som ser något hända inte bara gå förbi utan stanna och hjälpa till.

Det är oerhört viktigt att skapa en skolkultur med normer som visar gemensamma spelregler och förhållningssätt. Alla elever får därmed vid terminsstarten information om de regler som gäller på skolan och i matsalen men också konsekvenserna av att reglerna bryts. Man blir till exempel skadeståndsskyldig om man har sönder ett fönster.

Rastvärdar

Personalen har ett rastvärdsschema som de följer. Det är oerhört viktigt att vi har vuxna som vistas bland eleverna även utanför klassrummet, ute på rasterna och i matsalen. Rastvärdarna har som uppgift att interagera med eleverna, i samtal eller lek.

Matsalen

Personalen äter lunch tillsammans med eleverna.

Att upptäcka problem i ett tidigt skede

På arbetslagsträffarna diskuterar arbetslagen regelbundet kring elever som anses vara i riskzonen. Målet är att försöka förebygga problem innan de uppstått. När lärarna känner oro för en specifik elev har man ett samtal med eleven och lägger upp en plan för fortsatta åtgärder.

Kommunikation med vårdnadshavare

En viktig del i det främjande arbetet är att ha en god kontakt med vårdnadshavarna. Utöver möten med vårdnadshavare och utvecklingssamtal har lärare och annan personal regelbunden kontakt med vårdnadshavare.

Ansvarsfördelning

Rektor

Rektor har det yttersta ansvaret för att en likabehandlingsplan upprättas, efterlevs och årligen utvärderas och revideras. Rektor ansvarar för att information når nya elever, ny personal och föräldrar.

Rektor ansvarar också för att personalen kontinuerligt utbildas för att aktivt kunna arbeta mot alla former av kränkande behandling.

Personal

All personal har ett stort ansvar för att bidra till en god arbetsmiljö och till goda relationer både med andra i personalen, elever samt deras föräldrar/vårdnadshavare. All pedagogisk personal ska säkerställa att likabehandlingsplanen genomsyrar undervisningens alla moment och delar.

Elever

Eleverna har ett stort ansvar för att bidra till god arbetsmiljö och till goda relationer med både andra elever och gentemot personal. Eleverna ska ta del av skolans likabehandlingsplan och handla utifrån den.

Föräldrar/ vårdnadshavare

Om skola och hem tar klart avstånd från kränkande behandling får detta en positiv inverkan på barnen. Ta kontakt med skolan om ditt barn berättar om mobbning.

Förebyggande arbete

Malmskolan

En stor del av det förebyggande arbetet handlar om att medvetandegöra elever/personal om skolans förhållningssätt och hur vi bemöter och behandlar varandra. Det innebär också att lärare och personal på skolan alltid ska vara goda förebilder och omedelbart reagera vid kränkande handlingar. Vi har likvärdig grund för vad som är acceptabelt och försöker utifrån det agera då vi hör eller ser något som elever kan uppleva kränkande. På vilket sätt vi reagerar och sedan handlar grundar sig i kränkningens form. Som en del av det förebyggande arbetet kommer vi att under läsåret ha temadagar med fokus på respekt ur olika perspektiv.

Klassrummet ska vara ett forum för kontinuerliga samtal om attityder, värderingar och relationer med ett normkritiskt tänkande. Klassrummet är även en plats där alla elever synliggörs och blir sedda. Vi arbetar ständigt med att uppmärksamma alla barn och deras behov.

Skolan vill öka föräldrakontakterna när något händer men också ha föräldramöte vid skolstart, när några veckor gått på höstterminen, samt på vårterminen. Andra viktiga kommunikationskanaler är SAFI och hembrev från lärare och från rektor.

Under läsåret fortsätter vårt samarbete med Friends. Vi kommer under hösten göra en kartläggning kring elevernas mående och om de känner sig otrygga vid särskilda platser på skolan.

Vi arbetar med samarbetsövningar från Friends och pedagogiskt ledda diskussioner för att stärka elevernas självförtroende och sociala kompetens.

Malmskolans fritidshem

Fritidshemmet finns i samma lokaler som förskoleklassen och vi har ca 90 barn inskrivna. Vi arbetar regelbundet i mindre grupper där barnen får möjlighet att diskutera olika ämnen och på olika sätt arbeta utifrån vår Fritidsbok som är ett material där barnen själva kan sätta upp personliga mål för sin individuella sociala utveckling. Boken sträcker sig över hela barnets fritidstid, d.v.s från Fskkl -åk 3. I boken finns även möjlighet för vårdnadshavare att fylla sina tankar om sitt barns vistelse på fritids. En gång i månaden har vi Fritidsråd där vi diskuterar

Vi observerar medvetet barnens beteenden i leken och lär dem att hantera konflikter. När en konflikt uppstår så samtalar vi med barnen om det inträffade omedelbart. Alla inblandade får ge sin version av det inträffade och vi pratar med föräldrar vid behov.

Vi arbetar aktivt med att få ett trevligt språk på fritids och i skolan. Ingen ska behöva känna sig kränkt eller mindre värd.

Kartläggning

Alla *arbetslag* har i uppdrag att regelbundet kartlägga, identifiera och analysera områden där risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling kan uppstå. I slutet av varje läsår utvärderar personalen de insatser och åtgärder som varit aktuella under året.

Klassläraren är den person i skolan som har huvudansvaret för den enskilde elevens trivsel och trygghet. Kontinuerliga samtal förs med eleverna och klassläraren har som uppgift att hålla sig uppdaterad på elevens skolsituation och skoldag. Klassläraren har även det yttersta ansvaret att informera vårdnadshavarna om barnets/ungdomens skoldag och skolsituation. Om något framkommer till klasslärare som oroar, är det dennes skyldighet att utreda och åtgärda detta, enligt skolans policy och kommunens Elevhälsoplan.

En *enkät* angående bl.a. trivsel och trygghet genomförs inom samarbetet med Friends.

Elevhälsoteamet som består av rektor, specialpedagog, skolsköterska, kurator och speciallärare samlas två av tre måndagar på rullande schema och där finns möjlighet för enskilda pedagoger att lyfta enskilda elevers situation. Gruppen diskuterar och beslutar om stöd och åtgärder samt behovet av interna och externa insatser.

Rutiner vid kränkningar, hot, trakasserier eller våld

När det kommer till personals kännedom att en elev upplever sig kränkt eller har utsatts för trakasserier, hot eller våld har skolan skyldighet att agera omedelbart. Händelsen ska utredas, åtgärdas, dokumenteras och följas upp. Det är klassläraren som leder detta arbete och i förekommande fall skolledningen.

Rutiner vid akuta händelser

1. Den personal som först får informationen att en elev upplever sig kränkt, trakasserad, hotad eller utsatt för våld måste omedelbart informera sig om samt säkerställa att eleven/eleverna är utom fara och/eller är behov av akut vård.
2. Personal som får förstahandsinformation/första kontakt gör bedömning av situationen och tillkallar vid behov hjälp. Givetvis lämnas inte stället förrän situationen är under kontroll. Situationen dokumenteras. Mentor/klassföreståndaren till berörda informeras om situationen. Om det är en händelse med hot och/eller våldsinslag meddelas skolledningen snarast.
3. Personal med förstahandsinformationen skriver en incidentrapport. Originalen ska till rektor för kännedom. Vid kränkande behandling ska dokumentationen även skickas huvudmannen (Förvaltningschefen och BUN).
4. En vuxen talar med respektive mentorselev/er. Vid kränkande behandling sköter en arbetslagsledare samtal och dokumentation. Det är viktigt att samtliga inblandade får komma till tals och få ge sin sanning om vad som inträffat. Samtalet dokumenteras. Kontakt tas med vårdnadshavaren.
5. Uppföljning (senast 1 vecka efter incidenten). OM det inte skett en förbättring träffas mentor med elev och vårdnadshavare. På detta möte diskuteras en överenskommelse om bättring. Överenskommelsen följs upp om en månad. OM ingen bättring vid uppföljningen skett, kallas eleven med vårdnadshavare och mentor av skolledningen till möte.

Om händelsen inneburit att en vuxen kränkt en elev är det rektor som ansvarar för att genom enskilda samtal med eleven respektive läraren och eventuellt andra vittnen utreda och dokumentera händelsen. Vid samtal med eleven kan en för eleven trygg vuxen närvara, exempelvis klassläraren. Kommunens HR-avdelning kontaktas.

Om behov uppstår tar skolledningen kontakt med socialtjänst och/eller polis.

Övrig information

Förbud mot repressalier

Det är viktigt att veta att ett barn eller en elev som anmäler någon för diskriminering eller deltar i en utredning om ett diskrimineringsbrott **inte får** utsättas för repressalier, det vill säga bestraffning, av rektor eller annan personal på skolan⁸.

Preskription

Preskriptionstiden för kränkningar inom skolan är 2 år. Detta innebär att man inom två års tid har rätt att påtala den kränkande handlingen. Efter det är rätten till talan förlorad med undantag för sexuella trakasserier som inte har någon preskriptionstid⁹.

Länkar

Barn- och elevombudsmannen www.skolinspektionen.se/sv/BEO/

Telefon: 08-586 080 00 Email: beo@skolinspektionen.se

Diskrimineringsombudsmannen www.do.se

Telefon: 08-120 207 00

Barnens rätt i samhället www.bris.se

Brottsförebyggande rådet www.bra.se

Sverige mot rasism www.sverigemotrasism.nu

Tjejjouren www.tjejjouren.se

Elektra – mot hedersrelaterat förtryck: www.elektra.nu

Faktacentrum om våld mot kvinnor <http://www.kvinnofrid.se/>

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) www.bup.se

Telefon BUP i Eskilstuna: 010-492 58 28

Skolverkets hemsida: www.skolverket.se

---

⁸ 2006:67, 14 §

⁹ För arbetet med att främja likabehandling. SKOLVERKETS ALLMÄNNA RÅD 2006